

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ БІОЛОГІЧНИЙ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ТА ПРИКЛАДНОЇ ЕКОЛОГІЇ І ЗООЛОГІЇ

**МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОТОЧНОГО (або
ПІДСУМКОВОГО) КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕКОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА»**

Ухвалено на засіданні
кафедри.....
протокол № _____
від “___” _____ 20__ р.
Зав.кафедри _____
Д.б.н.,проф.О.Ф.Рильський

I ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Семестровий курс дисципліни “Екологічна експертиза” розподілено на 2 контрольних розділи. Кожний розділ має ряд поточних контрольних заходів і закінчується підсумковим контролем.

Поточний контроль — орієнтований на визначення рівня оперативного засвоєння студентами тематичного модуля – розуміння і запам'ятовування навчального матеріалу; перевіряється під час семінарських, лабораторних занять, виконання творчих завдань, атестаційних контрольних зрізів тощо. Виконання студентом завдань поточного контролю є обов'язковим етапом вивчення дисципліни. Об'єктом поточного контролю знань студента є:

- виконання студентом завдань з атестації;
- систематичність та активність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни.

Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмного матеріалу, виконання лабораторних, умінь самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту, написання звіту, реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Поточний контроль здійснюється у кожній академічній групі, полягає у тому, що студенти виконують лабораторні роботи з кожної атестації у відповідні аудиторні часи та за рахунок часу, відведеного на індивідуальну та самостійну роботу. А також для підвищення рейтингового балу студент за рахунок часу, відведеного на індивідуальну та самостійну роботу відпрацьовують *індивідуальне завдання*. За виконання індивідуального завдання студент за семестр може отримати максимально 20 балів. Це сприяє організації та стимулюванню роботи студентів у часи, відведені навчальним планом на індивідуальну та самостійну роботу. Індивідуальне завдання вводиться з метою заохочування студентів до планомірної, систематичної роботи, стимулювання творчого підходу до вивчення дисципліни та науково-дослідної роботи.

За результатами поточного контролю знань, умінь і навичок студентів (з урахуванням систематичності й активності роботи та виконання завдань з атестації) визначається поточний рейтинговий бал, який складається з суми прохідного рейтингового балу та балу, отриманого за індивідуальне завдання.

Підсумковий (семестровий) контроль (20 балів) – це контрольний захід, що визначає рівень повного засвоєння студентами компонентів дисципліни за семестр. Підсумковий контроль проводиться у формі *екзамену* під час контрольних тижнів за розкладом. Екзамен може проводитися для покращання оцінки отриманої за результатами поточного рейтингового контролю. Метою проведення екзамену є підсумкове оцінювання знань студента, розуміння ним змісту й структури програмного матеріалу як системи знань і взаємозв'язків між змістовими розділами. Екзамен проводиться у письмовій формі (тестовий), і оцінюється, виходячи з максимальних 20 балів

Види контролю і система накопичення балів

При викладанні курсу використовується поточний і підсумковий контроль знань. Контроль навчальної діяльності з дисципліни «Екологічна експертиза» здійснюється за допомогою системи оцінювання за 100-бальною шалою. Співвідношення між поточним і

підсумковим контролем у загальній оцінці навчальної діяльності студента з дисципліни становить 60:40.

	Вид контрольного заходу/ кількість балів	Кількість контрольних заходів	кількість балів за 1 захід	Усього балів
1	Виконання лабораторної роботи та її захист Терміни виконання – тиждень після лабораторної роботи	6	4	24
2	Поточне тестування за темами <i>Розділу 1</i> Поточне тестування та темами <i>Розділу 2</i>	3 3	4	24
	Контрольне тестування за результатами вивчення матеріалу <i>Розділу 1</i> (Проводиться в письмовому або електронному вигляді)	1	0-6	6
3	Семінарське заняття за темами <i>Розділу 2</i>	6	4	24
	Контрольне тестування за результатами вивчення матеріалу <i>Розділу 2</i> (Проводиться в письмовому або електронному вигляді)		0-6	6
4	Індивідуальне практичне завдання	1	10	10
	Контрольне тестування за вивченим матеріалом курсу (проводиться по завершенню курсу в письмовому вигляді)		30	30

Поточний контроль передбачає проведення **лабораторних робіт** в аудиторії та оцінювання їх виконання. Під час семестру проводиться оцінка роботи студентів під час кожного лабораторного заняття за 3-х бальною шкалою: 3 бали – самостійне виконання роботи в лабораторії, вчасне її оформлення (тиждень після проходження) і захист теоретичного матеріалу; 2 бали – самостійне виконання роботи в лабораторії, вчасне її оформлення (тиждень після проходження), 1 бал – самостійне виконання роботи в лабораторії або оформлення роботи в зошиті. Можна отримати в **кожному розділі** 4-12 балів за виконання та захист лабораторних робіт.

Поточне тестування проводиться на лабораторних заняттях і складається з 12 тестів. Правильна відповідь на кожний тест – 0,25 балів. Можна отримати 0 до 3 балів. В кожному розділі проводиться 4 тестування, тобто максимально можна отримати 12 балів в кожному розділі.

Після вивчення тем з кожного розділу студенти самостійно проходять **контрольне тестування** в електронному вигляді в системі MOODL. Можна отримати 0-6 балів в **кожному розділі**.

Підсумковий контроль складається з **індивідуального практичного завдання** та **контрольного тестування**. Індивідуальне практичне завдання призначено для перевірки рівня засвоєння теоретичних знань з тем, що вивчаються студентами самостійно.

Результат виконання і захисту студентом кожного **індивідуального практичного завдання** оцінюється за такою шкалою: *9-10 балів*: робота виконана згідно всіх вимог; захищена своєчасно з презентацією; *7-8 балів*: робота виконана згідно всіх вимог; немає

презентації, або не захищена; 5-6 балів: наявні незначні помилки в оформленні; немає всіх структурних розділів; 3-4 балів: не дуже вірно сформульовані висновки, питання розкрито неповністю; 0-2 балів: неповне розкриття питання, відсутність висновків тощо, робота оформлена не за правилами.

До складання заліку допускаються студенти, які набрали мінімально 35 балів з 60 можливих. Підсумковий контроль передбачає оцінювання знань студентів під час підсумкової залікової роботи та включає оцінку відповіді на 30 тестових завдань, правильна відповідь на яке оцінюється в 1 бал, максимально можна набрати 30 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	55 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

II ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА (КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ)

Перелік запитань до контролю з I атестації

1. Історія розвитку екологічної експертизи в Україні.
2. Нормативна база екологічної експертизи.
3. Дефіційні поняття екологічної експертизи. Принципи екологічної експертизи.
4. Методологічні основи закону України про екологічну експертизу.
5. Правове забезпечення проведення експертизи.
6. Сучасні тенденції здійснення екологічної експертизи.
7. Забезпечення нормативного регулювання проведення і визначення об'єктів і суб'єктів для проведення експертизи.
8. Шляхи проведення державної екологічної експертизи.
9. Шляхи вдосконалення системи державного управління екологічною експертизою.
10. Права громадських об'єднань, які здійснюють громадську експертизу.

11. Організація та проведення громадської експертизи.
12. Умови і порядок участі громадськості у державній експертизі.
13. Статус висновків громадської екологічної експертизи.
14. Компетенція Мінекології при проведенні експертизи.
15. Компетенція місцевих рад в галузі екологічної експертизи.
16. Система і структура експертних підрозділів у складі міністерства.
17. Особливості відомчої екологічної експертизи.
18. Поняття про типи екологічної експертизи. П
19. оєднання галузевого та територіального принципів у екологічній експертизі. Господарські об'єкти та екологічні ситуації.
20. експертиза промислових та сільськогосподарських об'єктів.
21. Екологічна експертиза рекреаційних об'єктів.
22. Екологічна експертиза житлових і службових комплексів.

Перелік запитань до контролю з П атестації

1. Вимоги до експерта екологічної експертизи.
2. Функції експерта.
3. Права експертів екологічної експертизи.
4. Порядок затребування експертом матеріалів.
5. Перелік та призначення головних документів екологічної експертизи.
6. Зміст, призначення та статус заяви про екологічні наслідки діяльності. Зміст призначення та статус висновків державної екологічної експертизи.. Структура висновків екологічної експертизи.
7. Порядок оскарження висновків державної екологічної експертизи.
8. Умови признання недійсними висновків державної екологічної експертизи.
9. Вимоги до складу документації що надається на державну екологічну експертизу.
10. Складання заяви про екологічні наслідки запланованої діяльності.
11. Процедура підготовки та затвердження робочих матеріалів.
12. Зміст, призначення та статус заяви про екологічні наслідки діяльності.
13. Зміст призначення та статус висновків державної екологічної експертизи. Обов'язкові умови реалізації проектів, програм або діяльності.
14. Порядок розробки матеріалів ОВНС. Складання заяви про екологічні наслідки.
15. Оцінка впливу на геологічне середовище.
16. Оцінка впливу на повітряне та водне середовище.
17. Оцінка впливу на рослинний і тваринний світ.
18. Оцінка впливу запроєктованої діяльності на навколишнє техногенне середовище.
19. Показники для оцінювання при здійсненні державної екологічної експертизи документації по впровадженню нових матеріалів і речовин, пестицидів і агрохімікатів та утилізації невикористаних залишків.

20. Міжнародний досвід здійснення екологічних експертиз та можливість його впровадження в Україні.

Комплексні контрольні роботи з курсу «Екологічна експертиза»

Варіант 1

1. Законодавство України про екологічну експертизу. Державне регулювання та управління в галузі екологічної експертизи.
2. Етапи спрощування висновків екологічної експертизи.
3. Розкрийте основний зміст процедури скоупінгу.

Варіант 2

1. Дайте визначення екологічної експертизи в Україні.
2. Чим забезпечується незалежність експерта екологічної експертизи?
3. Охарактеризуйте напрям діяльності у класифікації експертиз.

Варіант 3

1. Порядок і процедура проведення екологічної експертизи.
2. Міжнародне співробітництво в галузі екологічної експертизи.
3. Що таке “альтернатива” при проведенні експертизи інвестиційного проекту?

Варіант 4

1. Умови і підстави проведення державної екологічної експертизи.
2. Фінансування державної екологічної експертизи.
3. Процедура генералізації альтернатив.

Варіант 5

1. Заява про екологічні наслідки діяльності.
2. Дайте визначення поняття “експерт екологічної експертизи”.
3. На яких законах оснований екологічний підхід в експертизі?

Варіант 6

1. Вимоги до матеріалів оцінки впливу на навколишнє природне середовище.
2. Діагностичні експертизи.
3. Техногенне середовище в ОВНС.

Варіант 7

1. Мета екологічної експертизи.
2. Оціночні експертизи.
3. ОВНС в Україні. Відмінності та подібність.

Варіант 8

1. Основні принципи екологічної експертизи.
2. Прогнозні експертизи.
3. Потенціал ОВНС в Україні.

Варіант 9

1. Основні завдання екологічної експертизи.
2. Конфліктні експертизи.
3. Роль громадськості в ОВНС на Заході та в Україні.

Варіант 10

1. Об'єкти екологічної експертизи.
2. Комплексні експертизи.
3. В яких випадках застосовується експертний метод досліджень?

Варіант 11

1. Суб'єкти екологічної експертизи.
2. Шляхи проведення державної екологічної експертизи.
3. Які типи основних факторів визначають функціонування та розвиток складних систем?

Варіант 12

1. Загальні вимоги щодо проведення екологічної експертизи.
2. Строки та зміст роботи по експертизі. Висновки державної екологічної експертизи.
3. Охарактеризуйте організаційний напрям у класифікації експертиз.

Варіант 13

1. Функції управління Верховної Ради України в галузі екологічної експертизи.
2. Строк дії висновків державної екологічної експертизи.
3. Які види експертиз виділяють за об'єктним напрямком?

Варіант 14

1. Державне управління Кабінету Міністрів України в галузі екологічної експертизи.
2. Умови реалізації висновків екологічної експертизи.
3. Дайте коротку характеристику основним видам експертиз за світоглядним напрямком.

Варіант 15

1. Державна екологічна експертиза.
2. Як проходить оскарження рішень, прийнятих на підставі висновків державної екологічної експертизи?
3. Які види експертиз існують за функціональним напрямком?

Варіант 16

1. Об'єкти державної екологічної експертизи.
2. Статус експерта екологічної експертизи.
3. Які види діяльності входять до переліку екологічно небезпечних?

Варіант 17

1. Громадська екологічна експертиза.
2. Права та обов'язки експерта державної екологічної експертизи.
3. Розкрийте основний зміст процедури скринінгу.

Варіант 18

1. Управління громадських організацій, експертних та консультативних рад в галузі екологічної експертизи.
2. Права та обов'язки замовників державної екологічної експертизи.
3. Геоінформаційне еколого-техногеохімічне моделювання екологічних ситуацій.

Варіант 19

1. Інші форми екологічних експертиз.
2. Фінансування громадської екологічної експертизи.
3. Охарактеризуйте екологічний моніторинг як етап системи екологічної безпеки.

Варіант 20

1. Перелічіть основні правопорушення в галузі екологічної експертизи.
2. Що є процедурою екологічного аудиту?
3. Охарактеризуйте екологічний менеджмент як завершальний етап системи екологічної безпеки.

Варіант 21

1. Етапи спростування висновків екологічної експертизи..
2. Чим забезпечується незалежність експерта екологічної експертизи?
3. Міжнародне співробітництво в галузі екологічної експертизи.

Варіант 22

1. Умови і підстави проведення державної екологічної експертизи.
2. Дайте визначення поняття “експерт екологічної експертизи”.
3. Діагностичні експертизи.

Варіант 23

1. Мета екологічної експертизи.
2. Потенціал ОВНС в Україні.
3. Основні завдання екологічної експертизи.

Варіант 24

1. Об'єкти екологічної експертизи.
2. Шляхи проведення державної екологічної експертизи.
3. Строки та зміст роботи по експертизі. Висновки державної екологічної експертизи.

Варіант 25

1. Які види експертиз виділяють за об'єктним напрямком?
2. Умови реалізації висновків екологічної експертизи.
3. Як проходить оскарження рішень, прийнятих на підставі висновків державної екологічної експертизи?

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правова:

1. Про екологічну експертизу: Закон України від 9 лютого 1995 року // Відомості Верховної Ради України. 1995 р. № 8.
2. ДБН А.2.2-1-2003. Склад і зміст матеріалів оцінки впливу на навколишнє середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд. – К.: Держбуд України, 2004. 21 с.
3. Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища” від 25.06.1991р. №1264-ХІІ. <http://rada.gov.ua/>
4. Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017р. №2059-VIII. <http://rada.gov.ua/>
5. Закон України „Про регулювання містобудівної діяльності” від 17.02.2011р. №3038-УІ. <http://rada.gov.ua/>
6. Закон України "Про основи містобудування" від 16.11.1992р. № 2780-ХІІ <http://rada.gov.ua/>
7. Закон України "Про інвестиційну діяльність" від 18.09.1991р. №1560-ХІІ.

- <http://rada.gov.ua/>
8. Закон України "Про охорону атмосферного повітря" 16.10.1992р. №2707-ХІІ.
<http://rada.gov.ua/>
 9. Земельний кодекс України. 25.10.2001р. №2768-ІІІ. <http://rada.gov.ua/>
 10. Водний кодекс України від 6.06.1995р. №213/95-ВР. <http://rada.gov.ua/>
 11. Лісовий кодекс від 21.01.1994р. №3852-ХІІ. <http://rada.gov.ua/>
 12. Кодекс України про надра 27.11.1994р. №1025-ІУ/ <http://rada.gov.ua/>
 13. Директива 2001/42/ЄС Європейського парламенту та Ради від 27 червня 2001 року про оцінку впливу на стан навколишнього природного середовища окремих планів та програм.
 14. Протокол Про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті. Організація Об'єднаних Націй, Європейська Економічна Комісія: ЕСЕ/МР.ЕІА/2003/3. – Нью-Йорк і Женева, 2003. 48 с. (офіційний переклад).
 15. Конвенція про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Організація Об'єднаних Націй). Ратифікована Законом України №832-ХІV від 06.07.1999р. <http://rada.gov.ua>
 16. Директива 2011/92/ЄС Європейського Парламенту та Ради про оцінку впливу окремих державних і приватних проєктів на навколишнє середовище (кодифікація).
 17. Постанова КМУ від 28.08.2013р. №808 « Про затвердження переліку видів діяльності та об'єктів, що становлять підвищену екологічну небезпеку».
<http://rada.gov.ua/>
 18. Державні санітарні правила планування і будівництва населених пунктів, затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19.06.96. № 173. <http://rada.gov.ua>

Основна:

1. Андрейцев В.І. Екологічне право: Особлива частина. К.: Істина, 2001. 544 с.
2. Марушевський Г.Б., Берданова О.В. Стратегічна екологічна оцінка: метод. реком. для слухач. К.: К.І.С., 2014. 44 с. www.library-odeku.16mb.com
3. Марушевський Г.Б.. Стратегічна екологічна оцінка: посібник. К.: К.І.С., 2014. 65 с.
4. Артамонов Б.Б., Міронова Н.Г. Екологічна експертиза: навчальний посібник. Львів: «Науковий світ–2000», 2012. 142 с.
5. Баглей О.В. Сорохан В.В.. Екологічна експертиза: навчальний посібник. Чернівці: Рута, 2007. 128 с.
6. Кораблева А.И. и др. Экологическая экспертиза и экологическая инспекция. Днепропетровск: ООО Днепррост, 2004. 232 с.
7. Замостян В.П. Лабораторний та польовий практикум з екології. К., 2000. 216 с.

Додаткова:

1. Лазор О.Я. Екологічна експертиза: у 4 ч. Ч.1: Зміст та її значення в сучасних умовах. Львів, 2002. 27 с.
2. Лазор О.Я. Екологічна експертиза: у 4 ч. Ч.2: Процедура здійснення екологічної експертизи. Львів, 2002. 32 с.

3. Лазор О.Я. Екологічна експертиза: у 4 ч. Ч.3: Екологічна експертиза – дієвий метод управління. Львів, 2002. 38 с.
4. Лазор О.Я. Екологічна експертиза: у 4 ч. Ч.4: Нормативно-правове регулювання. Львів, 2002. 116 с.
5. Нехорошков В.П., Попова Н.Д. Екологічна експертиза матеріалів ОБНС (оцінки впливів на навколишнє середовище): посібник до практичних занять. Одеса: ОДАХ, 2011. 46 с.
6. Шевчук В.Я. Екологія і ресурси: Збірн. праць Укр. ін-ту дослід. навколиш. серед. і ресурсів. К: ЗАТ "Ей-Бі-Сі", 2001. 234 с.
7. Владімірова В.Б. Еколого-енергетичні проблеми початку ХХІ століття: Студ. міжвузівська науково-технічна конф. Одеса, 24 квітня 2001. Одеса: ОДАХ, 2001. 66 с.
8. Солуха Б.В., Фукс Г.Б. Міська екологія: Навч. посіб. для студ. Вузів. К.: КНУБА, 2004. 338 с.
9. Троянський О.І., Дашковський О.А. Моніторинг якості повітря: Монографія. Житомир: Волинь, 2004. 192 с.
10. Білявський Г. О., Фурдуй Р.С., Костіков І.Ю. Основи екології: Підручн. для студ. вищ. навч. закл. К.: Либідь, 2004. 408 с.
11. Інструкція про здійснення державної екологічної експертизи. Мінекобезпеки України, 1995. 25 с.

Інформаційні ресурси:

1. Закон України «Про екологічну експертизу» від 9.02.1995 № 45/95-ВР. Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua>
2. Офіційний сайт Міністерства екології і природних ресурсів України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua>
3. Черп О. М., Виниченко В. Н., Хотулєва М. В. и др. Экологическая оценка и экологическая экспертиза [3-е изд.] М. : Эколайн, 2000. Режим доступу : <http://www.twirpx.com/file/804759>
4. Applying Strategic Environmental Assessment: Good Practice Guidance for Development Co-operation. DAC Guidelines and Reference Series. OECD. 2006. 180 p. Режим доступу : http://www.oecd-ilibrary.org/development/applying-strategic-environmental-assessment_9789264026582-en